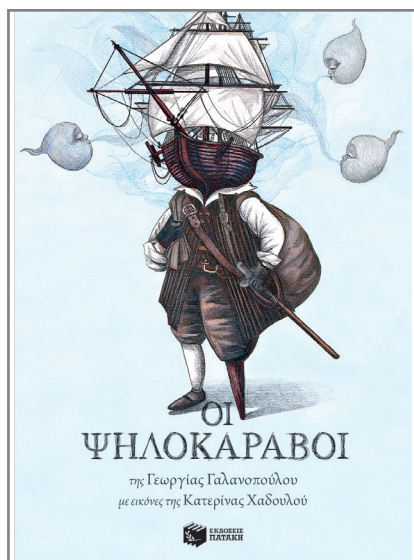

Οι Ψηλοκάραβοι

*δραστηριότητες που μπορούν να ακολουθήσουν
την ανάγνωση του βιβλίου*

Σχεδιασμός: Δικαίος Χατζηπλής, παιδαγωγός, εμπυχωτής

Οι Ψηλοκάραβοι

Συγγραφέας: Γεωργία Γαλανοπούλου

Εικονογράφηση: Κατερίνα Χαδουλού

Το βιβλίο:

Τι να 'ταν οι Ψηλοκάραβοι; Να 'ταν κακούργοι; Να 'ταν ληστές; Ή αιμοβόροι πειρατές; Και γιατί ήταν καταζητούμενοι και επικηρυγμένοι; Τα παιδιά της ιστορίας ήθελαν να μάθουν, μα κάθε φορά που ρωτούσαν τους μεγαλύτερους έπαιρναν για απάντηση τη σιωπή τους. Και σαν με το σούρουπο ένα παράξενο τραγούδι αντιλαλούσε στο λιμάνι και στις πλατείες της μικρής τους χώρας, έτρεχαν φοβισμένα στα σπίτια τους να κρυφτούν.

Μια ιστορία αλληγορική για μικρούς και μεγάλους, δοσμένη με την τέχνη των παλιών παραμυθιών.

Διακρίσεις:

ΒΡΑΒΕΙΟ Κύκλου του Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου -

Ελληνικό Τμήμα της IBBY

Έπαινος Εικονογράφησης ΕΒΓΕ 2019

Χρυσές Λίστες ELNIPLEX

A. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΑΣΤΙΚΟΙ ΘΡΥΛΟΙ

(γνωριμία, ανακάλυψη, έρευνα, διερεύνηση αλήθειας)

> Έχετε ακούσει ποτέ τη φράση αστικοί θρύλοι;

> Γνωρίζετε τι είναι;

> Ορισμός:

«Κοινωνικό φαινόμενο που αναφέρεται στην παραγωγή και αναπαραγωγή σύγχρονων μυθολογικών. Οι ιστορίες είναι εμπλουτισμένες με στοιχεία αληθοφάνειας. Διαδίδονται από στόμα σε στόμα και μέσω του Διαδικτύου και προσαρμόζονται στο ταμπεραμέντο κάθε χώρας σαν χαλασμένο τηλέφωνο».

Πηγή: Αστικοί μύθοι, Athens Voice, 01.06.2005, τεύχος 83, https://www.athensvoice.gr/life/111517_astikoi-mythoi

«Η χρήση του όρου "αστικός" στοχεύει ουσιαστικά στο διαχωρισμό από κάθε άλλου είδους μυθολογία, χωρίς να συνδέεται απαραίτητα με ένα αστικό περιβάλλον μέσα στο οποίο διαδραματίζεται η ιστορία. Ο καθηγητής Μπράνβαντ υποστήριξε ότι πρόκειται για "θρύλο" και όχι "μύθο", καθώς ο πρώτος είναι λιγότερο στιγμιστικός και μπορεί εν τέλει να αφορά -έστω πλην ελαχίστων εξαιρέσεων- σε αληθινό γεγονός, ενώ ο μύθος, όπως και το παράγωγο του "παραμύθι", είναι εκ προοιμίου ψευδής. Σκοπός των αστικών θρύλων είναι να εντυπωσιάσουν και να παραπληροφορήσουν, ως φάρσα ή τρομολαγνεία, ακόμα και ως στοχευόμενη επίθεση ανάμεσα σε ανταγωνιστικές εταιρίες!»

Πηγή: 20 τρελές ιστορίες αστικών θρύλων, www.lifo.gr | LIFOTEAM 10.1.2014 | 18:26 <https://www.lifo.gr/team/Plus/45247>

> Διαβάστε το άρθρο [«20 τρελές ιστορίες αστικών θρύλων»](#) και επιλέξτε, σύμφωνα με την ταυτότητα της τάξης σας, τις πληροφορίες που θα μοιραστείτε με τους μαθητές σας.

Α. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ψηλοκάραβοι, ένας αστικός θρύλος

«Τι να 'ταν οι Ψηλοκάραβοι; Να 'ταν κακούργοι; Να 'ταν ληστές; Ή αιμοβόροι πειρατές;»

Οι αστικοί θρύλοι αποτελούν στοιχείο της κουλτούρας κάθε τόπου και μπορούν να μας δώσουν την ευκαιρία να διερευνήσουμε την ταυτότητα της κοινωνίας που τους καλλιεργεί.

Οι ψηλοκάραβοι θα μπορούσαν να θεωρηθούν ένας τέτοιος θρύλος μέσα στην κοινωνία της όμορφης πολιτείας του βιβλίου της Γεωργίας Γαλανοπούλου. Μια δοξασία που εντέχνως έχει διαδοθεί σε κάθε γωνιά της. Κανείς δεν έχει δει τους ψηλοκάραβους, κανείς δεν έχει επιβεβαιώσει την ύπαρξή τους, αλλά οι πάντες τρέμουν στο ενδεχόμενο μιας εμφάνισής τους. Ειδικά τα παιδιά, που τους φαντάζονται ως τα πιο φοβερά και τρομαχτικά πλάσματα.

Και τον φόβο αυτό ξέρει να τον δημιουργεί και να τον χειρίζεται πολύ καλά ο βασιλιάς και η αυλή του!
(Σελ. 30: ...βαλτούς απ' το παλάτι)

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ας ψάξουμε για τους αστικούς θρύλους και μύθους του δικού μας τόπου

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

- Συνέντευξη • Καταγραφή δεδομένων • Αναζήτηση στο διαδίκτυο • Χρήση πολυμέσων
- ◇ Ενσυναίσθηση ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Μεταφορά πληροφοριών ◇ Ανάπτυξη ερευνητικού πνεύματος
- ◇ Ανάπτυξη δημόσιου λόγου ◇ Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικότητας ◇ Ανάπτυξη κριτικής σκέψης

Από την οικογένειά μας

Καλούμε τους μαθητές επιστρέφοντας στο σπίτι να αναζητήσουν μέσα από τον κύκλο ενηλίκων του περιβάλλοντός τους (γονείς, παππούδες, γιαγιάδες, θείες και θείους, γείτονες, οικογενειακούς φίλους κ.ά.), αστικούς θρύλους και μύθους που εκείνοι έχουν ακούσει από την πόλη τους ή το χωριό τους ή από φίλους τους.

-Κάθε μαθητής καταγράφει τις ιστορίες που θα συλλέξει και επιλέγει μία ή δύο τις οποίες παρουσιάζει στην υπόλοιπη τάξη.

-Στη συνέχεια συζητήστε με τη συμμετοχή όλων των μαθητών σχετικά με το αν πιστεύουν ότι οι ιστορίες είναι αληθινές, αν αποτελούν μύθο ή αν έχουν μικρές δόσεις αλήθειας, χωρίς να είναι ξεκάθαρο αν πρόκειται για αλήθεια.

-Στο τέλος φτιάξτε έναν φάκελο έρευνας με τις ιστορίες όλων των μαθητών.

Σημαντικό για κάθε ιστορία είναι να καταγραφούν και οι παρακάτω πληροφορίες:

1. Ποιος πήρε τη συνέντευξη, 2. ημερομηνία που την πήρε, 3. από ποιον την πήρε.

Από το διαδίκτυο

Κάθε μαθητής καλείται να ψάξει στο διαδίκτυο και να εντοπίσει έναν ελληνικό αστικό θρύλο ή μύθο, να τον καταγράψει (εκτυπώσει ή κρατήσει σημειώσεις) και στη συνέχεια να τον παρουσιάσει στην τάξη.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Από το ευρύτερο περιβάλλον του σχολείου

Οι μαθητές οργανώνονται σε ομάδες με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού και παίρνουν συνέντευξη από ανθρώπους του ευρύτερου περιβάλλοντος του σχολείου. π.χ.:

- Από τους εκπαιδευτικούς των άλλων τάξεων
- Από τον διευθυντή
- Από γονείς μαθητών άλλων τάξεων
- Από γείτονες του σχολείου
- Από ιδιοκτήτες καταστημάτων κοντά στο σχολείο.

Οι μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων μπορούν φυσικά να διευρύνουν το πλαίσιο έρευνας και σε πρόσωπα εκτός περιβάλλοντος σχολείου.

- Επίσκεψη σε ΚΑΠΗ ή σε χώρους φιλοξενίας ηλικιωμένων, κατόπιν επικοινωνίας και οργάνωσης από τον εκπαιδευτικό.
- Επίσκεψη στην τοπική βιβλιοθήκη (Δήμου, φορέα, ιδρύματος) όπου μπορούν να ανακαλύψουν σχετικά βιβλία.
- Επικοινωνία με κάποιο μελετητή, επιστήμονα.
- κ.ά.

Συμβουλή: Χρησιμοποιήστε τα συστήματα ηχογράφησης των κινητών σας τηλεφώνων.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Χαλασμένο τηλέφωνο

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

- Παιχνίδι • Δημιουργία φανταστικής ιστορίας
- ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Μεταφορά γνώσης ◇ Ανάπτυξη λεκτικής επικοινωνίας
- ◇ Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικότητας ◇ Καλλιέργεια της φαντασίας ◇ Συγκριτική σκέψη

Το χαλασμένο τηλέφωνο το θυμάστε;

Μπορεί να αποτελέσει ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα για να αντιληφθούμε το πώς δημιουργούνται και διαδίδονται οι αστικοί θρύλοι.

- Οι μαθητές κάθονται ο ένας δίπλα στον άλλο σε έναν κύκλο.
- Ο εκπαιδευτικός δίνει στον πρώτο μαθητή να διαβάσει μια μικρή ιστορία.
- Στη συνέχεια θα πρέπει να τη μοιραστεί πολύ γρήγορα ψιθυρίζοντάς τη στο αυτί του διπλανού του, προσέχοντας να μην ακούσουν οι άλλοι.
- Κάθε μαθητής που θα ακούει την ιστορία θα πρέπει να τη μεταφέρει στον επόμενο, έτσι ώστε όλοι να μοιραστούν την ιστορία.
- Ο τελευταίος που θα ακούσει την ιστορία τη λέει δυνατά σε όλη την τάξη.
- Η ομάδα συγκρίνει αν η τελική ιστορία έχει το ίδιο περιεχόμενο όπως η αρχική.

ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ

- Ο εκπαιδευτικός έχει δώσει σε κάποιους από τους μαθητές μηνύματα σύμφωνα με τα οποία θα πρέπει να βάλουν και ένα στοιχείο της φαντασίας τους πριν μοιραστούν την ιστορία με τους διπλανούς τους.

- Στο τέλος η ομάδα συγκρίνει αν η τελική ιστορία έχει το ίδιο περιεχόμενο όπως η αρχική.

Ιδέα: Η ιστορία μπορεί να μιλάει για το σχολείο σας.

Παράδειγμα:

Όταν το σχολείο μας χιζόταν και τα μηχανήματα έσκαψαν για τα θεμέλια, οι εργάτες ανακάλυψαν την είσοδο ενός τούνελ που οδηγούσε ως... / Κάτω από το σχολείο μας λοιπόν, στα υπόγεια, υπάρχει ακόμη...

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Θρύλοι και μύθοι της καθημερινότητας | Διαδίκτυο & Τηλεόραση

Προτεινόμενες τάξεις: Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

- Ανάγνωση άρθρων επικαιρότητας • Χρήση διαδικτύου • Παιχνίδι με τα «fake news»
- ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Κριτική σκέψη ◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικότητας
- ◇ Κατανόηση διαδικασίας αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης

- > **Το διαδίκτυο και κάποια μέσα μαζικής επικοινωνίας αποτελούν ίσως, ως άλλοι ντελάληδες, τα μέσα που διαδίδουν και αναπαράγουν σήμερα αστικούς μύθους με τη μορφή των ψευδών ειδήσεων (fake news)**

«Η διασπορά ψευδών ειδήσεων ήταν και συνεχίζει να είναι ένα συχνό φαινόμενο στο διαδίκτυο, αλλά η εμφάνιση και υψηλή δημοφιλία των υπηρεσιών κοινωνικής δικτύωσης μετέτρεψε τη διασπορά αυτή σε πραγματική επιδημία. Ψευδείς ειδήσεις, ακόμη και κάποιες που είναι ηλίου φαεινότερο ότι δεν περιέχουν ίχνος πραγματικότητας ή και λογικής πολλές φορές, μεταδίδονται πλέον με ταχύτητα αστραπής στον κυβερνοχώρο μέσω των social media με αποτέλεσμα δυστυχώς να αποκτούν υπόσταση και να γίνονται τελικά πιστευτές από μεγάλη μερίδα του κοινού».

Πηγή: ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΣΦΑΛΟΥΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ,

<https://saferinternet4kids.gr/wp-content/uploads/2018/02/fake-news-per-page.pdf>

- > **Ο εκπαιδευτικός επισκέπτεται την ιστοσελίδα www.ellinikahoaxes.gr και επιλέγει κάποιες εντυπωσιακές, κατά την κρίση του, ειδήσεις της επικαιρότητας.**

Τα «ellinikahoaxes.gr» είναι η πρώτη, και μέχρι στιγμής μοναδική, συντονισμένη προσπάθεια κατάρτισης αναληθών δημοσιευμάτων στο διαδίκτυο, αλλά και κάθε πηγή ενημέρωσης στην Ελλάδα.

<https://www.ellinikahoaxes.gr/about-us/>

Στη συνέχεια χωρίζει την τάξη σε ομάδες και μοιράζει εκτυπωμένες σε κάθε ομάδα 2-3 από τις ειδήσεις χωρίς να αποκαλύψει ότι πρόκειται για fake news και ζητάει να επιλέξουν τη μία που τους εντυπωσίασε περισσότερο και να τη μοιραστούν με τους συμμαθητές τους.

Παράλληλα θα πρέπει να περιγράψουν τα συναισθήματα και τις σκέψεις που τους προκάλεσε.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Στο τέλος ο εκπαιδευτικός αποκαλύπτει ότι οι ειδήσεις αυτές είναι ψευδείς διαβάζοντας τον αντίστοιχο σχολιασμό από το ellinikaehoaxes.gr και όλοι μαζί συζητούν για τις σκέψεις τους μετά από αυτή την αποκάλυψη.

Στόχος μας είναι να εντοπίσουμε το πώς οι ψευδείς ειδήσεις και οι αστικοί θρύλοι-μύθοι, όπως οι Ψηλοκάραβοι, καταφέρνουν να επηρεάσουν το θυμικό ενός κοινωνικού συνόλου υπέρ ή κατά μιας συγκεκριμένης κατάστασης.

Η δραστηριότητα μπορεί να κλείσει διαβάζοντας το απόσπασμα από το βιβλίο (σ.13-14):

«Ψηλοκάραβος! Ψηλοκάραβος! Στα όπλα! Στα όπλα! Ψηλοκάραβος!» φώναζαν πανικόβλητοι οι ντελάληδες τρέχοντας πέρα δώθε, καλώντας τον κόσμο σε συναγερμό. Ο ήχος της φωνής τους αντιλαλούσε στα πέρατα της μικρούλας χώρας και στο λιμάνι γινόταν πανζουρλισμός. Ο στρατός έπαιρνε θέση μάχης στις πολεμίστρες, οι ψαράδες εγκατέλειπαν τις βάρκες τους ταραγμένοι, βιάζονταν οι περαστικοί ν' απομακρυνθούν.

Κάτι τέτοιες ώρες οι μεγαλύτεροι σώπαιναν –γιατί ήξεραν– και βγάζοντας έναν αναστεναγμό έκαναν την καρδιά τους πέτρα. Μα τα παιδιά –που δεν ήξεραν– έπλαθαν με τη φαντασία τους το τρομερότερο θηρίο που μπορούσε να βάλει ο νους τους. Μεγάλο σαν γίγαντα το φαντάζονταν, με δόντια αγριογούρουνου και μύτη γερακίσια, να αλωνίζει τις νύχτες το λιμάνι, ν' αναποδογυρίζει βάρκες, να ξεριζώνει δέντρα και να γυρεύει με τα αλλήθωρα μάτια του παιδιά για να τ' αρπάξει. Ο ήχος της περπατησιάς του στοίχειωνε τον ύπνο τους και τα όνειρά τους είχαν για εφιάλητη τη μορφή του.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η τρίτη ηλικία

Και αφού ο βασιλιάς και η αυλή του κατάφεραν να πτωχεύσουν την πολιτεία κατα-σπαταλώντας τον πλούτο της, σκέφτηκαν ότι η σωτηρία θα ήταν να διώξουν τους ηλικιωμένους:

**«Να ξεφορτωθούμε τους γέρους, πολυχρονεμένε μας!
Έτσι κι αλλιώς, αυτοί τα φάγανε τα ψωμιά τους. Γιατί να τρώνε τα δικά μας;»**

Διαβάζουμε ξανά τη σελίδα 26 του βιβλίου.

Θυμόμαστε την «Παγκόσμια Ημέρα για την Τρίτη Ηλικία»

Η Παγκόσμια Ημέρα των Ηλικιωμένων, γνωστή και ως «Παγκόσμια Ημέρα για την Τρίτη Ηλικία» εορτάζεται κάθε χρόνο την 1η Οκτωβρίου. Υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ το 1990, για να αποτίσει τον οφειλόμενο φόρο τιμής στους ηλικιωμένους, αλλά και να επισημάνει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Όπως αναφέρουν ΟΗΕ και ΠΟΥ, **η Παγκόσμια Μέρα Ηλικιωμένων έχει στόχο να αναγνωρισθεί η συμβολή των ηλικιωμένων στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη, και τούτο διότι στη σύγχρονη εποχή οι ηλικιωμένοι παίζουν έναν ολοένα σημαντικότερο ρόλο, μέσω του εθελοντικού έργου τους, της μετάδοσης των εμπειριών και των γνώσεών τους, της βοήθειας που δίνουν στα παιδιά τους, αναλαμβάνοντας να φροντίζουν τα εγγόνια τους, αλλά και της αυξανόμενης συμμετοχής τους στην αγορά εργασίας.**

Πηγή: <https://www.sansimera.gr/worldays/56> | © SanSimera.gr

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

DEBATE: Αυλικοί VS Συμβουλάτορες

Προτεινόμενες τάξεις: Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

• Διοργάνωση DEBATE

- ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Κριτική σκέψη ◇ Ευστροφία ◇ Κατανόηση και επεξεργασίας της αντίθετης άποψης
- ◇ Καλλιέργεια ομαδοσυνεργατικότητας ◇ Καλλιέργεια δημόσιου λόγου ◇ Εμβάθυνση στο βασικό ζήτημα
- ◇ Κατανόηση δημοκρατικής διαδικασίας ◇ Χειρισμός της πληροφορίας

Στην κοινωνία της πολιτείας του βιβλίου «Οι Ψηλοκάραβοι» ο βασιλιάς παίρνει αυστηρές αποφάσεις και τις επιβάλλει με τη βοήθεια και τη δύναμη του στρατού του. Στη δημοκρατία, αντίθετα, οι αποφάσεις παίρνονται μέσα από συζητήσεις με επιχειρήματα από όλες τις πλευρές.

Μπορείτε λοιπόν να σχεδιάσετε μια αντιπαράθεση επιχειρημάτων (debate) με τους μαθητές σας βάζοντάς τους στον ρόλο των αυλικών και των συμβουλατόρων του βασιλιά. Οι μισοί μαθητές (αυλικοί) είναι υπέρ του να εκδιωχθούν οι ηλικιωμένοι και οι άλλοι μισοί (συμβουλάτορες) κατά.

Μπορείτε να βρείτε απλές οδηγίες σχετικά με το πώς μπορείτε να οργανώσετε τη δράση εδώ:

<https://www.living-democracy.com/el/textbooks/volume-1/part-3/unit-2/tool-15/>

από τη σελίδα της εκπαιδευτικής πλατφόρμας «Living Democracy» που προωθεί

τη Δημοκρατία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα στο σχολείο. www.living-democracy.com/el/

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ: Οι παππούδες και οι γιαγιάδες μας

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού

• Χειροτεχνία • Φωτογραφία • Έρευνα • Συνέντευξη

◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Καλλιέργεια γνώσης και εμπειρίας της οικογένειας ◇ Ομαδοσυνεργατικότητα

-Κάθε μαθητής φέρνει στο σχολείο μία φωτογραφία του παππού ή της γιαγιάς του ή φωτογραφία που να απεικονίζει και τους δύο. Ακόμη και αν ο μαθητής δεν τους έχει γνωρίσει ποτέ. (Ζητήστε να σκανάρουν ή να φωτογραφίσουν τη φωτογραφία και να φέρουν αντίγραφο και όχι την πραγματική).

-Ζητήστε επίσης να μάθουν κάτι σημαντικό για εκείνους, π.χ. μεγάλωσε 4 παιδιά, πήγε στον πόλεμο, σπούδασε, καλλιεργούσε τα χωράφια, παίζει μαζί μου, μου λέει ιστορίες, τραγουδάει, μαγειρεύει όταν η μαμά λείπει κ.ά.

-Κολλάτε τις εικόνες όλες μαζί σε ένα χαρτόνι 70Χ100 και από κάτω οι μαθητές γράφουν το όνομά τους και το όνομα του εικονιζόμενου

π.χ.: Η γιαγιά Ελένη, όνομα μαθητή: Δημήτρης Παπαδόπουλος.

-Βρίσκετε όλοι μαζί έναν τίτλο για το κολάζ που έχετε κάνει και να έχει σχέση με το παραμύθι «Οι ψηλοκάραβοι».

- Στη συνέχεια κάθε μαθητής γράφει σε ένα post it κάτι σημαντικό για τον παππού ή τη γιαγιά του, χωρίς όμως να αναφέρει το όνομά του. Και στη συνέχεια κολλάτε όλα τα κίτρινα χαρτάκια διάσπαρτα μέσα στο χαρτόνι, χωρίς να αντιστοιχούν σε συγκεκριμένο παππού ή γιαγιά.

*** Προσοχή:**

Η δραστηριότητα αυτή θα πρέπει να υλοποιηθεί μόνο εφόσον κρίνει ο εκπαιδευτικός ότι οι σχέσεις των μαθητών με τους παππούδες και τις γιαγιάδες είναι τέτοια που επιτρέπει τη δραστηριότητα.

Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Παράδειγμα:

Οι γιαγιάδες και οι παππούδες μας

 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Ανδρέας Γιώργος	 Ο παππούς Βασίλης Μάκης	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Η γιαγιά Μαρία Δημήτρης	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης
 Η γιαγιά Ελένη ο παππούς Κώστας Κώστας	 Η γιαγιά Ευαγγελία Κώστας	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Ο παππούς Αρίστος Έλενα	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης
 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Ο παππούς Τίετρος Αλέξανδρος	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας
 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης	 Ο παππούς Ανδρέας Γιώργος	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Η γιαγιά Ελένη Κώστας	 Ο παππούς Γιώργος Δημήτρης

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η ιστορία της οικογένειάς μας, το γενεαλογικό μας δέντρο

Οι Ψηλοκάραβοι μάς έδειξαν πόσο σημαντικό είναι να γνωρίζουμε την ιστορία της οικογένειάς μας. Τους ανθρώπους που την έφτιαξαν και φρόντισαν μέχρι να δώσουν τη σκυτάλη στην επόμενη γενιά. Τα παιδιά της ιστορίας δε γνώρισαν ποτέ παπού και γιαγιά. Ούτε καν τις λέξεις δεν είχαν ακούσει.

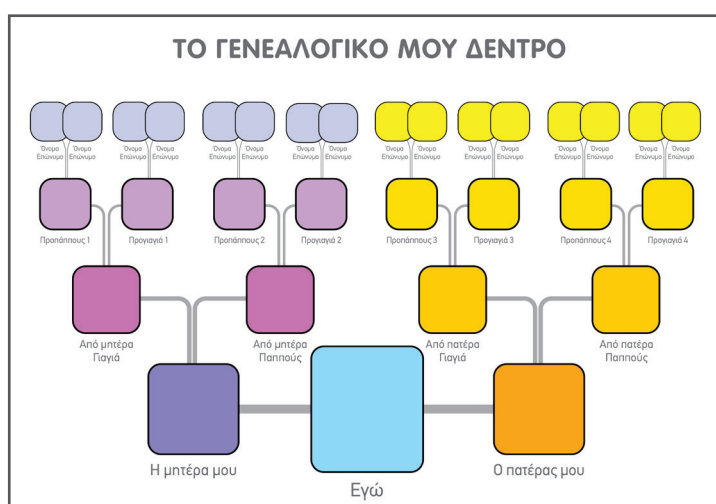
Ζητάμε από τους μαθητές να φτιάξουν το γενεαλογικό τους δέντρο. Ξεκινώντας μια έρευνα στο σπίτι, ρωτώντας γονείς και συγγενείς, ανοίγοντας άλμπουμ με φωτογραφίες, ψάχνοντας σε αποθήκες και πατάρια.

Στο πλαίσιο της δράσης στο σχολείο το δέντρο δε χρειάζεται να είναι πολύ μεγάλο. Ο εκπαιδευτικός όμως μπορεί να εξηγήσει στους μαθητές ότι η έρευνα μπορεί να συνεχιστεί για πολύ καιρό. Θα μπορούσε κανείς να ψάξει πολύ πίσω στον χρόνο. Ακόμη και να επισκεφθεί τα μέρη που έζησαν οι πρόγονοί του, να αναζητήσει στοιχεία στο ληξιαρχείο και στους κατά τόπους δήμους.

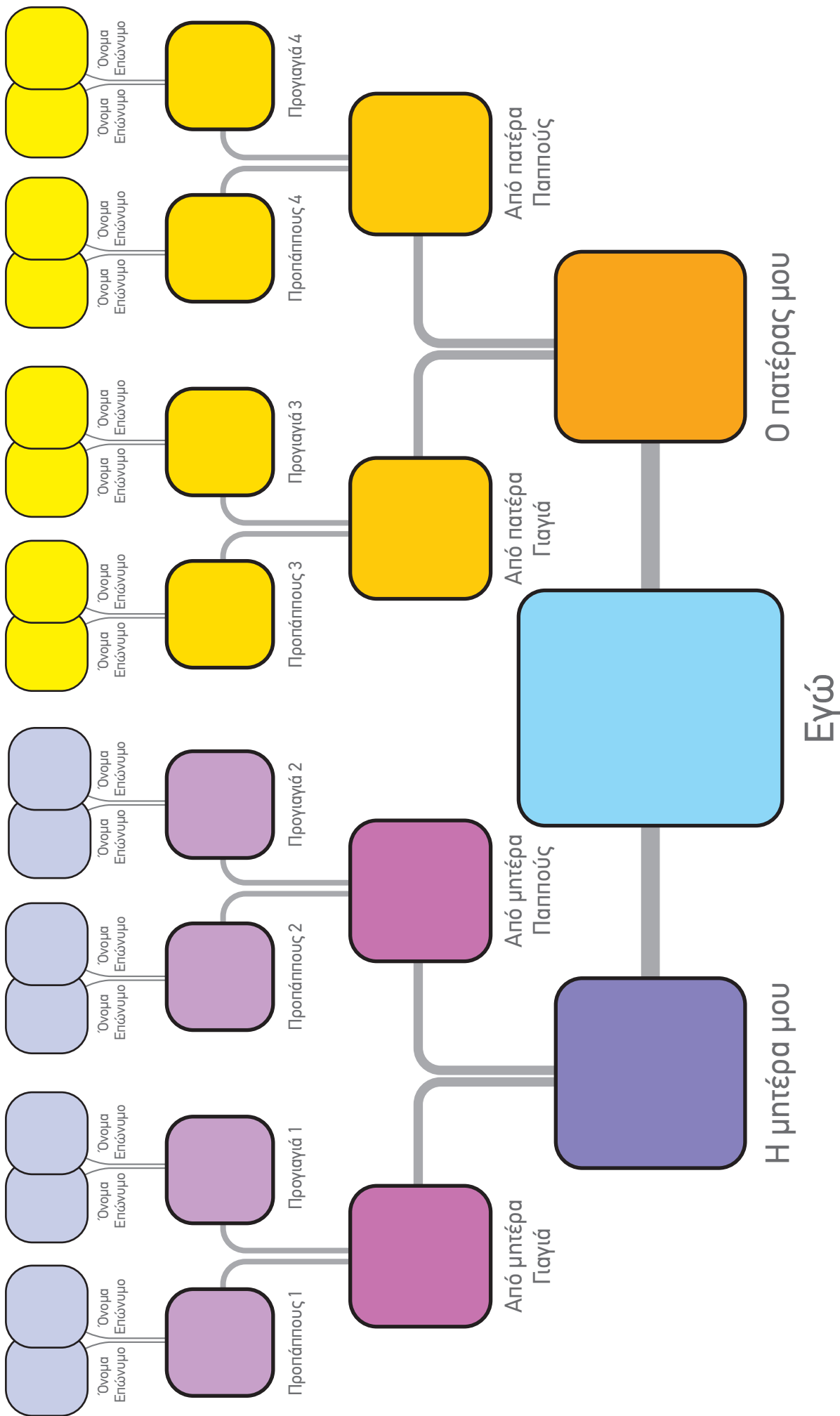
Στο τέλος οι μαθητές παρουσιάζουν τα γενεαλογικά τους δέντρα και ξεχωρίζουν κάτι που τους έκανε πολλή εντύπωση.

* Προσοχή:

Όταν προσπαθούμε να ανακαλύψουμε πληροφορίες για την ιστορία της οικογένειάς μας, πάντα ρωτάμε τους μεγάλους για το πού και τι μπορούμε να ψάξουμε.

ΤΟ ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥ ΔΕΝΤΡΟ

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Υπάρχουν οι Ψηλοκάραβοι;

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

- Ανάγνωση άρθρων • Χρήση διαδικτύου • Καταγραφή πληροφοριών • Έρευνα
- ◇ Κριτική σκέψη ◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Συγκριτική και συνδυαστική σκέψη
- ◇ Καλλιέργεια λεκτικής επικοινωνίας ◇ Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας

- Ανακαλύπτουμε περιπτώσεις ανθρώπων που ανήκουν στην τρίτη ηλικία ή είναι παππούδες και γιαγιάδες και ακόμη δημιουργούν, κατακτούν στόχους, επηρεάζουν το γενικό σύνολο με τη δράση τους. **Δεν είναι παραδείγματα προς σύγκριση με τους δικούς μας** της τρίτης ηλικίας, αλλά είναι τρανές αποδείξεις ότι **«τα ψωμιά τους δεν τα έχουν φάει, πολυχρονεμένηε μας!»**

Δεν παραιτήθηκαν, πήδηξαν μέσα στους Ψηλοκάραβους και σήκωσαν πανιά!

Αφού δείτε στην τάξη και συζητήσετε τα παρακάτω παραδείγματα, ζητήστε από τους μαθητές να ψάξουν και εκείνοι για άλλες περιπτώσεις, για ανθρώπους της τρίτης ηλικίας που τα κατορθώματά τους μας εμπνέουν, και στη συνέχεια συζητήστε στην τάξη:

- Ποιος είναι ο βασιλιάς σε κάθε περίπτωση;
- Πώς η εμπειρία και η γνώση μπορεί να γίνουν ένα πολύτιμο εργαλείο ζωής;
- Η δίψα για ζωή και η κατάκτηση του ονείρου δεν έχει ηλικία.
- Ποια θα ήταν η ζωή τους αν είχαν αποφασίσει να «φύγουν για το φαλακρό βουνό» αντί να ανέβουν στους «ψηλοκάραβους»;

> **Δρ Τζέιν Γκούντολ** <http://www.sxolikivivliothiki.gr/janegoodall>

Στα 82 της χρόνια η Τζέιν Γκούντολ ταξιδεύει 300 μέρες τον χρόνο, αφού έχει θέσει πλέον ως στόχο της ζωής της να εμπνεύσει τα παιδιά και τους νέους ανθρώπους να γίνουν οι ίδιοι ηγέτες αλλαγής, ώστε στα θέματα κοινωνικής δράσης, προστασίας του περιβάλλοντος και ζωοφιλίας να διαμορφώσουν εκείνα το σκηνικό για τις επόμενες δεκαετίες.

> **Μαίρη Φιλντς...**, Η πρώτη Αφροαμερικανίδα ταχυδρόμος στις ΗΠΑ και η δεύτερη γυναίκα που εργάστηκε στην ταχυδρομική υπηρεσία της χώρας.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Γεννήθηκε από οικογένεια σκλάβων στο Τενεσί το 1832...

<https://www.mixanitouxronou.gr/i-proti-afroamerikanida-taxydromos-tis-amerikis-proselifthi-se-ilikia-60-eton-epeidi-katafere-na-desei-eksi-aloga-pio-grigora-apo-olous-itan-i-moni-gynaika-pou-ebaine-sta-saloun/>

> **Κατάφεραν να περάσουν στο πανεπιστήμιο παρά την ηλικία τους (Ελλάδα)**

<https://www.dailymotion.com/video/x7lcnzh>

> **Γιαγιά 82 ετών μπήκε στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ξεκινάει σπουδές**

<https://www.in.gr/2019/07/03/greece/giagia-82-eton-mpike-sto-panepistimio-kyprou/>

> **Χορεύοντας εκπληκτική salsa | Britain's Got Talent 2014**

<https://www.youtube.com/watch?v=hjHnWz3EyHs>

> **Susan Boyle - Britains Got Talent 2009**

<https://www.youtube.com/watch?v=RxPZh4AnWyk>

> **Αυστραλός κολυμβητής ετών 99 κατέρριψε παγκόσμιο ρεκόρ**

<https://www.tanea.gr/2018/03/02/world/aystralos-kolymbitis-etwn-99-katerripse-pagkosmio-rekor-binteo/>

> **Χάρι Μπερνστάιν, πρωτοεμφανιζόμενος συγγραφέας, ετών 96**

<https://www.kathimerini.gr/282897/article/epikairothta/kosmos/prwtoemfanizomenos-syggrafeas-etwn-96>

> **Η γηραιότερη μαραθωνοδρόμος**

<https://www.iefimerida.gr/news/209485/92hroni-termatise-ston-marathonio-toy-san-ntiegko-egine-i-giraioteri-marathonodromos>

*** Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει δει τα βίντεο και να έχει διαβάσει τα άρθρα, ώστε να έχει εγκρίνει την καταλληλότητά τους για την ταυτότητα της τάξης.**

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Υπάρχει το φαλακρό βουνό;

Προτεινόμενες τάξεις: ΣΤ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

- Ανάγνωση άρθρων • Χρήση διαδικτύου • Καταγραφή πληροφοριών • Έρευνα
- ◇ Κριτική σκέψη ◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Συγκριτική και συνδυαστική σκέψη ◇ Καλλιέργεια λεκτικής επικοινωνίας ◇ Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας ◇ Ομαδοσυνεργατικότητα

Δυστυχώς, πολλές φορές η πραγματικότητα έρχεται να επιβεβαιώσει πως πολλές φορές τα παραμύθια είναι βγαλμένα από τη ζωή.

Είναι πολλά τα παραδείγματα όπου οι κοινωνίες σε δύσκολες συνθήκες αποφασίζουν να στείλουν τους ηλικιωμένους στο «φαλακρό βουνό». Αυτό συνέβαινε στα αρχαία χρόνια, συμβαίνει όμως, ακόμη και στις μέρες μας.

Διαβάστε τα παρακάτω άρθρα, απομονώστε τα αποσπάσματα που κρίνετε ότι θα θέλατε να διαβάσουν οι μαθητές σας και στη συνέχεια χωρίστε την τάξη σε τρεις ομάδες. Αν βρείτε και άλλα άρθρα, μπορείτε να χωρίσετε την τάξη σε περισσότερες ομάδες.

> Κάθε ομάδα διαβάζει ένα άρθρο και παρουσιάζει στους υπολοίπους:

- Το θέμα
- Το περιεχόμενο
- Μία πιθανή λύση στο πρόβλημα (εδώ δεν κρίνεται τόσο η ρεαλιστικότητα της λύσης, αλλά η συνδυαστική σκέψη των μαθητών, τα επιχειρήματα και η ομαδοσυνεργατικότητα).

Διαβάζουμε πάλι την αντίδραση των παιδιών απέναντι στους στρατιώτες του βασιλιά που είχαν σκοπό να συλλάβουν τους ηλικιωμένους:

«Κούνια που σας κούναγε! Αυτοί οι άνθρωποι είναι παππούδες σας! Κάποτε σας μεγάλωσαν και θα 'διναν για χάρη σας και τη ζωή τους! Θα έπρεπε να κρύβεστε απ' την ντροπή σας!»

> Φυλακή ή θάνατος: Οι ηλικιωμένοι της Ιαπωνίας έχουν δυο επιλογές

<https://tvxs.gr/news/kosmos/kodokushi-i-fylaki-oi-ilikiomenoi-tis-iaponias-den-exoyn-alli-epilogi>

> Ρίξε τη γιαγιά στον Καιάδα

<https://www.protagon.gr/apopseis/rikse-ti-giagia-ston-kaiada-44342025614>

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

> Κείον το νόμιμον

<https://destinationkea.com/to-nhsi/istoria/>

Με το υποδειγματικό πολιτικό σύστημα της αρχαίας Κέω ασχολήθηκε και ο μεγάλος φιλόσοφος Αριστοτέλης στο σύγγραμμά του «Κείων Πολιτεία», του οποίου όμως διασώζεται ένα μόνο απόσπασμα. Από την Κέα καταγόταν κι ο νομοθέτης Αριστείδης, ένας από τους επτά μεγάλους σοφούς της αρχαιότητας, που φημιζόταν σε όλη την επικράτεια για τους πρότυπους κι αυστηρούς του νόμους. Ένας από αυτούς ήταν το «Κείον το νόμιμον», ένα ιδιάζον έθιμο-μοναδικό στον ελλαδικό χώρο- που διατηρήθηκε μέχρι την επικράτηση του χριστιανισμού (3ο αι. π.Χ.). Σύμφωνα με αυτό, όσοι υπερέβαιναν το 60ο έτος της ηλικίας τους «αυτεκωνιάζοντο», αυτοκτονούσαν δηλ. με κώνειο από το φυτό Μανδραγόρας. Ο πολίτης που ένιωθε ότι δεν είναι πλέον χρήσιμος στην κοινωνία λόγω γήρατος όφειλε να εκθέσει στους άρχοντες της πολιτείας τους λόγους της απόφασής του, ώστε να του δοθεί άδεια αυτοκτονίας. Παρουσία των συμπολιτών του και μετά από εορταστική ιεροτελεστία, εκτελούσε το χρέος του, πίνοντας πρόθυμα το κώνειο. Μ' αυτόν τον τρόπο επιτυχανόταν τόσο η ανάγκη για εξασφάλιση τροφής για τους νεώτερους -σε μια κοινωνία όπου οι άνθρωποι έφταναν σε μεγάλη ηλικία λόγω καλού κλίματος- όσο κι η επιθυμία των ίδιων των πολιτών να αποχωρούν ακμαίοι κι υπερήφανοι. Σύμφωνα με την ιστορία, το τζιώτικο κώνειο ήταν αυτό που πήρε κι ο Σωκράτης για να φύγει από τη ζωή.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Οι «Ψηλοκάραβοι» σήμερα και αύριο!

Προτεινόμενες τάξεις: Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

- Χρήση διαδικτύου • Καταγραφή πληροφοριών • Έρευνα • Συζήτηση • Εικαστικά
- ◇ Κριτική σκέψη ◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Αισθητική αγωγή ◇ Συγκριτική και συνδυαστική σκέψη
- ◇ Καλλιέργεια οπτικής επικοινωνίας ◇ Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας ◇ Ομαδοσυνεργατικότητα
- ◇ Επαφή με την τεχνολογία

Σήμερα, η ανάπτυξη της επιστήμης, της τεχνολογίας αλλά και των δημοκρατικών πολιτικών έχουν αλλάξει την οπτική για το μέλλον της τρίτης ηλικίας.

> Διαβάστε αποσπάσματα από το παρακάτω άρθρο και συζητήστε με τους μαθητές σας για το μέλλον της τρίτης ηλικίας.

> Συγκρίνετε αυτές τις απόψεις με τα άρθρα της προηγούμενης δραστηριότητας.

Η Ευρώπη και η «οικονομία της τρίτης ηλικίας»

Μαστρογεωργίου Γιάννης | 28 Δεκεμβρίου 2017 | www.tovima.gr

<https://www.tovima.gr/2017/12/28/finance/i-eyrwpi-kai-i-oikonomia-tis-tritis-ilikias/>

«Ο πληθυσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης γηράσκει λόγω της επιμήκυνσης της διάρκειας ζωής και της μείωσης των γεννήσεων».

«Η έννοια της “ασημένιας οικονομίας” διαμορφώνεται από ένα πλήθος διαφορετικών αλλά αλληλένδετων συνιστωσών, οι οποίες από κοινού είναι σε θέση να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας (πληθυσμός σε γήρανση), να συμβάλουν στην ένταξή τους στην κοινωνία και στη συμμετοχή τους στις οικονομικές δραστηριότητες. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί με την ανάπτυξη καινοτόμων πολιτικών, προϊόντων και υπηρεσιών που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους ενώ θα συνεισφέρουν στην ανάπτυξη και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας».

Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Φτιάχνουμε τα δικά μας Doodle!

Τα doodle είναι οι διασκεδαστικές, απρόσμενες και ορισμένες φορές αυθόρμητες αλλαγές που πραγματοποιούνται στο λογότυπο της πιο δημοφιλούς μηχανής αναζήτησης στο διαδίκτυο, της Google, για να εορταστούν αργίες, επέτειοι και βίοι διάσημων καλλιτεχνών, πρωτοπόρων και επιστημόνων. <https://www.google.com/doodles/about>

Από την ιδέα αυτή δε θα μπορούσε φυσικά να απουσιάζουν αφιερώματα στην τρίτη ηλικία. Παρακάτω μπορείτε να δείτε μερικά παραδείγματα.

- > Επισκεφθείτε τη μηχανή αναζήτησης Google και ανακαλύψτε το doodle αυτών των ημερών (αν υπάρχει). Πού είναι αφιερωμένο; Παρατηρήστε τον τρόπο που έχει σχεδιαστεί.
- > Σχεδιάστε τα δικά σας doodles με ιδέες που θα εμπνευστείτε από τους «Ψηλοκάραβους».
- > Εκθέστε τα σχέδιά σας στο τέλος, ώστε όλοι οι μαθητές να απολαύσουν τις προσπάθειες όλων.
- > Στη συνέχεια μπορείτε να στείλετε τα σχέδιά σας στην Google.

Πώς μπορούν οι χρήστες/το κοινό του Google να υποβάλει ιδέες για doodle;

Η ομάδα doodle χάρεται πάντα όταν οι χρήστες μοιράζονται τις ιδέες τους - μπορείτε να στέλνετε τις ιδέες σας για το επόμενο Google Doodle στη διεύθυνση doodleproposals@google.com. Η ομάδα λαμβάνει εκατοντάδες αιτήματα καθημερινά, οπότε δυστυχώς δεν μπορούμε να απαντάμε σε όλους. Να είστε σίγουροι όμως ότι διαβάζουμε τις ιδέες σας:)

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η τρίτη ηλικία στη διαφήμιση!

Προτεινόμενες τάξεις: Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

• Χρήση διαδικτύου • Βίντεο • Έρευνα • Συζήτηση • Κινηματογράφος

- ◇ Κριτική σκέψη ◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Αισθητική αγωγή ◇ Συγκριτική και συνδυαστική σκέψη
- ◇ Καλλιέργεια οπτικής επικοινωνίας ◇ Ανάπτυξη επιχειρηματολογίας ◇ Ομαδοσυνεργατικότητα
- ◇ Επαφή με την τεχνολογία ◇ Καλλιέργεια της σημειολογικής ερμηνείας

Δείτε με τους μαθητές σας τις παρακάτω σύγχρονες διαφημίσεις που πραγματεύονται τότε με χιούμορ και τότε με ευαισθησία θέματα σχετικά με την τρίτη ηλικία. Στη συνέχεια συζητήστε για τους τρόπους προσέγγισης της ηλικίας αυτής και των δυνατοτήτων της από το μέσο αυτό. Παράλληλα μπορείτε να ψάξετε παραλληλισμούς και αντιθέσεις με τον παραμυθικό κόσμο των «Ψηλοκάραβων».

Νεαροί στην καρδιά <https://www.youtube.com/watch?v=ipuUYJwzWyE>

Break Free: <https://www.youtube.com/watch?v=ZJGeb4CbJsM>

EDEKA Christmas Commercial 2015 <https://www.youtube.com/watch?v=AFGNrJ9jDkk>

English for beginners <https://www.youtube.com/watch?v=tU5Rnd-HM6A>

Grandpa and iPad <https://www.youtube.com/watch?v=U2gQE0J00UE>

Μια σπουδαία μέρα https://www.youtube.com/watch?v=H_8WDDU3ZAM

Θες ένα μικρό βήμα για να έρθεις κοντά στους ανθρώπους σου
<https://www.youtube.com/watch?v=puc3xGtKHEQ>

Το όνειρο του παππού για τα Χριστούγεννα <https://youtu.be/2N2eSsiWtNI>

*** Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει δει τα βίντεο πριν τα προβάλει στους μαθητές, ώστε να έχει εγκρίνει την καταλληλότητά τους για την ταυτότητα της τάξης.**

Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΨΗΛΟΚΑΡΑΒΟΣ

Οι μαθητές φτιάχνουν τα δικά τους τρομαχτικά ή όχι πλάσματα

Προτεινόμενες τάξεις: Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

• Καταγραφή στον πίνακα • Λεξιλόγιο • Καταιγισμός ιδεών

◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Συγκριτική και συνδυαστική σκέψη ◇ Καλλιέργεια της φαντασίας

◇ Ομαδοσυνεργατικότητα ◇ Χρήση λεξιλογίου ◇ Καλλιέργεια λεκτικής επικοινωνίας

«Η Γεωργία Γαλανοπούλου πλάθει την εμπνευσμένη λέξη Ψηλοκάραβος για να ονομάσει ένα δημιούργημα της φαντασίας των ανθρώπων που όμως την ίδια στιγμή έχει υπόσταση, ρόλο και λόγο».

Πηγή: *Μια φορά κι έναν καιρό ήταν οι Ψηλοκάραβοι...*, Ελένη Κορόβηλα | www.bookpress.gr, ΤΕΤΑΡΤΗ, 06 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019

Οι άνθρωποι ενίοτε έπλαθαν δημιουργήματα της φαντασίας και τους έδιναν τα πιο παράξενα ονόματα που προκαλούσαν δέος και συνήθως παραμόνευαν στα πιο σκοτεινά μέρη.

Μα τα παιδιά –που δεν ήξεραν– έπλαθαν με τη φαντασία τους το τρομερότερο θηρίο που μπορούσε να βάλει ο νους τους. Μεγάλο σαν γίγαντα το φαντάζονταν, με δόντια αγριογούρουνου και μύτη γερακίσια, να αλωνίζει τις νύχτες το λιμάνι, ν' αναποδογυρίζει βάρκες, να ξεριζώνει δέντρα και να γυρεύει με τα αλλήθωρα μάτια του παιδιά για να τ' αρπάξει. Ο ήχος της περπατησιάς του στοίχειωνε τον ύπνο τους και τα όνειρά τους είχαν για εφιάλτη τη μορφή του.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- Οι μαθητές προτείνουν λέξεις (ουσιαστικά) που τους έρχονται στο μυαλό και κάποιος τις γράφει στον πίνακα (20 λέξεις περίπου).
 - Στη συνέχεια από όσες λέξεις έχουν γραφτεί όλη η τάξη αποφασίζει να κρατηθούν λίγες (5-10).
 - Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και κάθε ομάδα έχει να φτιάξει το δικό της πλάσμα με το πιο παράξενο όνομα, χρησιμοποιώντας μια λέξη του πίνακα που θα τη συνδυάσει με μια νέα δικής της έμπνευσης.
π.χ. αν διάλεξε τη λέξη καράβι, μπορεί να προσθέσει το ψηλός και να φτιάξει έναν ψηλοκάραβο.
 - Στο πλάσμα που θα εμπνευστούν θα δώσουν χαρακτηριστικά, υπόσταση, ρόλο και λόγο. Πώς είναι το πλάσμα αυτό; Πού ζει; Ποια η σχέση του με τον κόσμο και με τους ανθρώπους;
- Για τα μεγαλύτερα παιδιά και εφόσον θέλετε να δυσκολέψετε τη δράση, θα μπορούσαν όπως και οι Ψηλοκάραβοι να έχουν δύο ιστορίες. Αυτή που ο κόσμος φαντάζεται (τέρατα) και αυτή που πραγματικά είναι (καράβια) και στο τέλος να παρουσιάσουν και τις δύο.
- Στο τέλος οι ομάδες παρουσιάζουν τα πλάσματά τους και, πριν αποκαλύψουν λεπτομέρειες, ζητάνε από τους συμμαθητές τους να μαντέψουν μόνο από το όνομα όλα τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά.
 - Οι ομάδες αποκαλύπτουν τις ιδέες τους.

Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΟΙ ΑΕΡΗΔΕΣ

Προτεινόμενες τάξεις: Δ΄, Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

• Χειροτεχνία • Γεωγραφία • Νέες γνώσεις

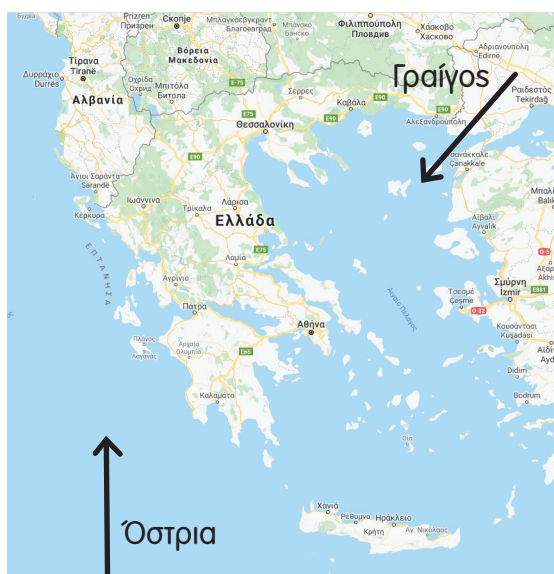
◇ Ομαδοσυνεργατικότητα ◇ Κατάκτηση νέων γνώσεων ◇ Ανάπτυξη δυνατότητας μελέτης ◇ Καλλιέργεια της διαδικασίας παρατήρησης

«Θα σας πω μια ιστορία θαλασσινή, σβησμένη απ’ τον χρόνο και ξεχασμένη. Μόνο εμείς οι αέρηδες τη θυμόμαστε και μόνο εμείς ξέρουμε να τη λέμε. Είμαι ο μικρότερος εγώ, Μπάττς το όνομά μου. Απ’ τα πελάγη έρχομαι, μες στα λιμάνια μπαίνω, στα ακρογιάλια σταματάω και λέω ιστορίες».

Η διεύθυνση του ανέμου χαρακτηρίζεται από το σημείο του ορίζοντα απ’ όπου πνέει ο άνεμος και όχι προς τα πού πνέει ο άνεμος. Εκτός από το σημείο του ορίζοντα οι άνεμοι παίρνουν ονόματα και από την κατεύθυνσή τους σε σχέση με τη μορφολογία του συγκεκριμένου τόπου. Υπάρχουν πολλά άλλα ονόματα ανέμων, όπως ο Μπάττς (θαλάσσια αύρα).

πηγή: <https://www.helppost.gr/kairos/anemologio-dieythinsi-onomata-anemon/>

Β	Τραμουντάνα, Βοριάς
ΒΑ	Γραίγος
Α	Λεβάντες
ΝΑ	Σιρόκος
Ν	Όστρια, Νοτιάς
ΝΔ	Γαρμπής
Δ	Πουνέντες
ΒΔ	Μαΐστρος

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

A. Σχεδιάστε σε έναν χάρτη της Ελλάδας τις διευθύνσεις των ανέμων και τα ονόματά τους. Στη συνέχεια κρεμάστε τον στην τάξη σας.

B. Χρησιμοποιήστε μια πυξίδα ή παρατηρήστε τις θέσεις του ήλιου πάνω από το σχολείο σας (ή απλά ένα κινητό τηλέφωνο με την ανάλογη εφαρμογή) και ανακαλύψτε τα σημεία του ορίζοντα (B, N, A, Δ) σε σχέση με την αίθουσά σας.

-Κόψτε χαρτόνια σε σχήμα και σχέδιο των αέρηδων όπως τους εμπνεύστηκε η Κατερίνα Χαδουλού για την εικονογράφηση του βιβλίου, ζωγραφίστε τους με όποιον τρόπο θέλετε ή οποια τεχνική θέλετε, γράψτε πάνω το όνομά τους και τη διεύθυνσή τους.

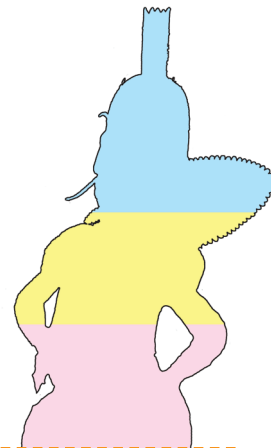
Εναλλακτικά μπορείτε να φτιάξετε γλυπτά με την τεχνική papier mâché, δείτε εδώ:

<https://www.youtube.com/watch?v=rPTBHshlYks>

και εδώ: <https://www.youtube.com/watch?v=5p5Nh5lYki8>

(Υλικά: εφημερίδες, μπαλόνι, ατλακόλ αραιωμένη ή αλεύρι αραιωμένο σε νερό, χρώματα, χαρτί υγείας για να πλάσετε τα χαρακτηριστικά)

- Διακοσμήστε την τάξη σας κρεμώντας από την οροφή με πετονιά τους ανέμους σύμφωνα με την πραγματική τους διεύθυνση.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ

Προτεινόμενες τάξεις: Ε΄, Στ΄ Δημοτικού & Α΄ Γυμνασίου

• Χειροτεχνία • Καταιγισμός ιδεών • Καταγραφή πληροφοριών

- ◇ Ομαδοσυνεργατικότητα ◇ Συναισθηματική νοημοσύνη ◇ Ενσυναίσθηση ◇ Κριτική σκέψη
- ◇ Κατανόηση της σχέσης ηγεμόνα-λαού

Σχεδιάζουμε το περίγραμμα του βασιλιά σε ένα χαρτόνι και το τοποθετούμε στον πίνακα. Χωρίζουμε το εσωτερικό του περιγράμματος σε τρία μέρη, όσες και οι φάσεις της ιστορίας:
α) αρχή βασιλείας, β) πτώχευση και εκδίωξη ηλικιωμένων, γ) επιστροφή «ψηλοκάραβων».

-Στο εσωτερικό του περιγράμματος γράφουμε όλα όσα θεωρούμε ότι σκέπτεται και αισθάνεται ο βασιλιάς στις διάφορες φάσεις της ιστορίας. Ξεκινώντας από πάνω προς τα κάτω.

-Επίσης καταγράφουμε λέξεις που τον χαρακτηρίζουν.

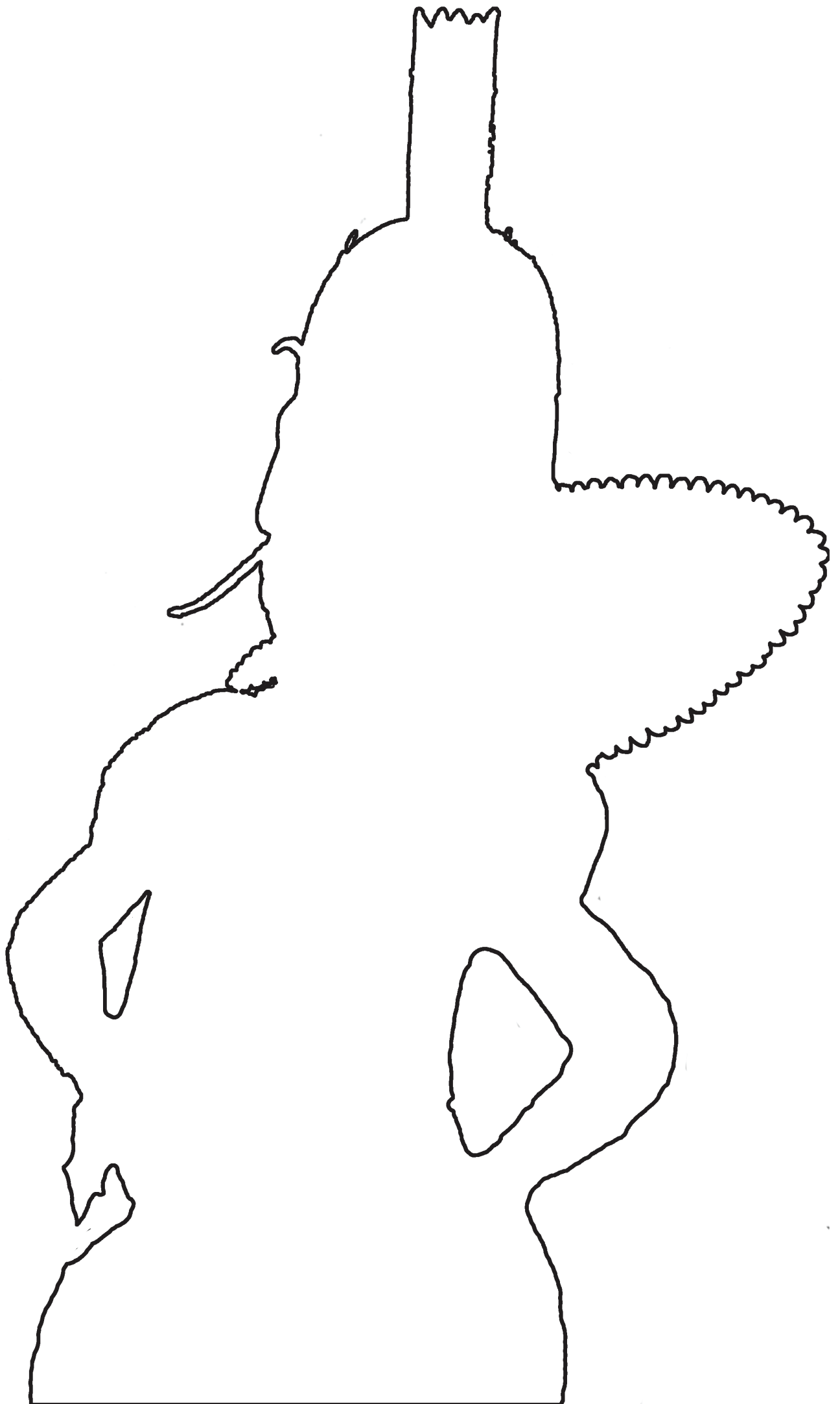
π.χ. αλαζόνας, υπερόπτης, κακοδιαχειριστής, παράλογος, ακαμάτης, πονηρός κ.ά.

-Έξω από το περίγραμμα γράφουμε το πώς τον βλέπουν οι πολίτες, τι αισθάνονται και τι σκέφτονται γι' αυτόν και τη διοίκησή του σε κάθε φάση αντίστοιχα.

> Μπορείτε παράλληλα να μιλήσετε για την πολιτική διάσταση του παραμυθιού παραλληλίζοντας με σχετικά ιστορικά παραδείγματα.

«...ο βασιλιάς και το συμβούλιό του ενδιαφέρονταν μόνο για τη δική τους καλοπέραση. Παραπλανούσαν λοιπόν το λαό συστηματικά και μάλιστα με δόλιο τρόπο τον έστρεφαν εναντίον των δικών του ανθρώπων –της τρίτης ηλικίας– θεωρώντας την πλέον ανάξια ακόμη και της τροφής, εφόσον δεν μπορούσε να προσφέρει τίποτα κατ' αυτούς, διότι δε διέθετε πλέον την απαιτούμενη σωματική ρώμη. Μια απόπειρα που αποσκοπούσε στη διάλυση των δεσμών της κοινωνίας και την κοπή του νήματος της γνώσης και φυσικά της δύναμης που πηγάζει μέσα από αυτή. Μια γνώση που μεταφέρεται από γενιά σε γενιά. Αποτέλεσμα της διακοπής αυτής με το παρελθόν είναι το μούδιασμα, η πλήρης υποταγή και εξαθλίωση των νεαρότερων ηλικιών, μιας και από τη στιγμή που χάνεται η σύνδεση με το παρελθόν –οποιουδήποτε είδους– αυτό σημαίνει την αρχή του τέλους και τη δημιουργία ενός άλλου, ενός εντελώς διαφορετικού υποκειμένου –λαού– τόσο όσον αφορά τη μορφή αλλά και το περιεχόμενο. Τα μικρά παιδιά λοιπόν στερήθηκαν το χάδι, την αγκαλιά, το παραμύθι, την αγάπη, την καθοδήγηση της γιαγιάς και του παππού και φυσικά όχι μόνο αυτά. Η ανατροφή έρχεται εκεί από όπου δεν την περιμένει κανείς! Υπενθυμίζει πως η ταπεινότητα, η γενναιοδωρία, η μεγαλοψυχία δίνουν την ομορφιά και τη γοητεία στον άνθρωπο και όχι η αλαζονεία, η υπεροψία και η έπαρση».

Πηγή: www.thematofylakes.gr, Οι ψηλοκάραβοι – Γεωργία Γαλανοπούλου, Προσωπική άποψη: Δημήτρης Μπουζάρας, <https://www.thematofylakes.gr/oi-psiokaravoi-gewrgia-galanopoulou/>

Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Η ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Η συνεργασία με την Κατερίνα Χαδουλού, η οποία ανέλαβε να αποδώσει το παραμύθι της Γαλανοπούλου εικαστικά, έδωσε ένα απογειωτικό αποτέλεσμα. Κάθε έννοια, συναίσθημα, αγωνία και εξέλιξη βρίσκει την αποτύπωσή της στα ζωγραφικά έργα της Κατερίνας Χαδουλού, η οποία παρακολουθώντας το νήμα της ιστορίας δημιούργησε ένα ολοκληρωμένο αφηγηματικό σύνολο που λειτουργεί και αυτοτελώς. Χρησιμοποίησε τεχνικές σκίασης, εμπνεύστηκε και συνομίλησε με εμβληματικά έργα του Γκόγια, για να δημιουργήσει υποβλητική ατμόσφαιρα που εξάπτει τη φαντασία.

Πηγή: Μια φορά κι έναν καιρό ήταν οι Ψηλοκάραβοι..., Ελένη Κορόβηλα, www.bookpress.gr, ΤΕΤΑΡΤΗ, 06 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2019
<https://bookpress.gr/stiles/ena-biblio-gia-paidia/9832-galanopoulou-georgia-patakis-oi-psilokaraboi>

Παρατηρούμε τις εικόνες

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

• Τέχνη • Καταιγισμός ιδεών

- ◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Αισθητική αγωγή ◇ Ανάπτυξη αισθητικής αντίληψης
- ◇ Ανάπτυξη στοχαστικής ικανότητας ◇ Καλλιέργεια οπτικού γραμματισμού ◇ Επαφή με την τέχνη
- ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Έκφραση συναισθημάτων

-Οι εικόνες της Κατερίνας Χαδουλού αποτελούν πολύ σημαντικά στοιχεία του βιβλίου. Έρχονται να δώσουν διαφορετικές πτυχές της ιστορίας και να την πουν με άλλα λόγια.

Σκοπός της εικονογράφησης ήταν να αποδοθεί όσο το δυνατόν πιο πειστικά το κλίμα μιας πολύ δύσκολης, σκοτεινής αλλά και πολύ ατμοσφαιρικής εποχής ενός όμορφου τόπου. Σε αυτό έπαιξε κυρίως ρόλο η χρήση ασπρόμαυρων εικόνων, τα έντονα contrast καθώς και η τεχνοτροπία (μολύβι σε χαρτί). Πηγή: ebge.gr | <https://ebge.gr/submission/5c59f756bc339e5212a9cc21/>

Παρατηρήστε τις εικόνες και συζητήστε για το τι κάνει μεγαλύτερη αίσθηση σε κάθε μαθητή.

- Τι σας θυμίζουν;
- Τι συναισθήματα σας προκαλούν;
- Παρατηρήστε τις προοπτικές και τις γωνίες θέασης.
- Ξεχωρίστε την τεχνοτροπία που χρησιμοποιεί η εικονογράφος.
- Παρατηρήστε τις διαφορετικές εντάσεις του μολυβιού (τονικότητες) που δημιουργούν τα επίπεδα και τις σκιές.
- Πετυχαίνει τον στόχο της;

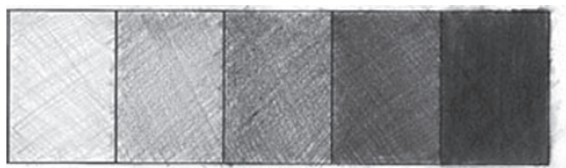

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Εντάσεις με το μολύβι μας

Πειραματιστείτε και εσείς με τα μολύβια σας και τις τονικότητες.

- Σε λευκό χαρτί φτιάξτε 5 κουτάκια το ένα δίπλα στο άλλο.
- Με το μολύβι σας ξεκινήστε να τα γεμίζετε με σκιά. Προσπαθήστε όμως κάθε κουτάκι να έχει και διαφορετική ένταση (φωτεινότητα).
- Το πρώτο θα πρέπει να είναι πολύ φωτεινό και το τελευταίο πολύ σκούρο. Τα ενδιάμεσα θα σκουραίνουν αναλογικά.
- Ιδανική σκληρότητα μολυβιού θα ήταν HB, B, 2B.

-Περισσότερα παραδείγματα εδώ: <https://gr.pinterest.com/pin/38421403060235534/>

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ο ΦΡΑΝΘΙΣΚΟ ΓΚΟΓΙΑ ΣΤΟΥΣ ΨΗΛΟΚΑΡΑΒΟΥΣ

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

• Τέχνη • Καταιγισμός ιδεών • Ανάγνωση άρθρων • Χρήση διαδικτύου • Προβολή εικόνων

◇ Συναισθηματική αγωγή ◇ Αισθητική αγωγή ◇ Ανάπτυξη αισθητικής αντίληψης ◇ Ανάπτυξη στοχαστικής ικανότητας ◇ Καλλιέργεια οπτικού γραμματισμού ◇ Επαφή με την τέχνη ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Έκφραση συναισθημάτων ◇ Συγκριτική αντίληψη

Στην εικονογράφηση του βιβλίου, ειδική είναι η αναφορά στον Ισπανό ζωγράφο και χαρακτή Φρανθίσκο Γκόγια μέσω δύο αναπαραγωγών από τα διασημότερα χαρακτηριστικά του. Τον «Γίγαντα» και τον «Ύπνο της λογικής [που] γεννάει τέρατα». Τα συγκεκριμένα έργα αποτέλεσαν στην εποχή τους μια καυστική σάτιρα στην κοινωνία και την εξουσία όπως ήταν διαμορφωμένα τότε και πέραν του ότι επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τη συνολική ατμόσφαιρα του βιβλίου, αποτελούν μια αφετηρία για να ψάξει ο αναγνώστης, και ειδικά ένα παιδί, σπουδαίους ζωγράφους και τον ρόλο της Τέχνης ως κοινωνική κριτική.

Πηγή: [ebge.gr | https://ebge.gr/submission/5c59f756bc339e5212a9cc21/](https://ebge.gr/submission/5c59f756bc339e5212a9cc21/)

Συστήνουμε στα παιδιά τον μεγάλο Ισπανό καλλιτέχνη

Ο Φρανθίσκο Γκόγια θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς ζωγράφους, καθώς τα έργα του αντικατοπτρίζουν τις πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές τις οποίες έζησε. Παρόλο που δεν είχε φανατικούς οπαδούς στην εποχή του, επηρέασε αργότερα βαθύτατα Γάλλους καλλιτέχνες του 19ου αιώνα, οι οποίοι ήταν οι ηγέτες των νέων ευρωπαϊκών κινημάτων και πέρασαν από τον ρομαντισμό και τον ρεαλισμό στον ιμπρεσιονισμό. Επιπλέον, τα έργα του μελετήθηκαν και επηρέασαν εξπρεσιονιστές και σουρεαλιστές τον 20ό και 21ο αιώνα. Πηγή: umano.gr/ | Οι μαύροι πίνακες του μεγάλου Ισπανού ζωγράφου Γκόγια | Ηρώ Στ. Μπουσούνη JULY 12, 2018 | <https://umano.gr/oi-mavroi-pinakes-tou-megalou-isperanou-zografou-gkogia/>

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ | «Ο Ισπανός Φρανθίσκο Γκόγια ήταν ζωγράφος και χαρακτήρας, το έργο του οποίου επηρέασε σημαντικούς ζωγράφους του 19ου και του 20ού αιώνα. Η ποικιλία των ζωγραφικών του έργων, των σχεδίων και των χαρακτικών του, παράλληλα με την ειλικρινή έκφραση των σκέψεων και των συναισθημάτων του, αντανακλούσε τις σύγχρονες ιστορικές ανακατατάξεις της εποχής του. Το έργο του εμπεριέχει τα προσωπικά του οράματα, που αντιστέκονταν στον ακαδημαϊσμό και τη συντηρητική θεματολογία. Ήταν δεκτικός στην παρατήρηση και την καταγραφή της κοινωνικής πραγματικότητας, ένας καλλιτέχνης διαφορετικός από τους υπολοίπους της εποχής του, με αξίες, δυνατό πνεύμα και ελεύθερες ιδέες. Οι επιρροές που δέχτηκε στο έργο του ξεκινούν από την ιταλική Αναγέννηση και την ισπανική παράδοση του Γκρέκο και του Βελάσκεθ. Υπήρξε ζωγράφος της βασιλικής Αυλής. Το έργο του διαπνέεται από σάτιρα και λεπτή ειρωνεία ή από μια έντονη κριτική των γεγονότων με ρεαλιστικό ή αλληγορικό τρόπο».

Πηγή: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο | ΠΕΡΙΗΓΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ | ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ | 13 Ζωγραφική | Φρανθίσκο Γκόγια, ζωγράφος και χαρακτήρας, 1746-1828 <http://www.pi-schools.gr/lessons/aesthetics/eikastika/afises/index.php?id=30&v=1>

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Βοηθητικές πληροφορίες

Μπορείτε επίσης να διαβάσετε στους μαθητές σας αποσπάσματα ή ολόκληρο το παρακάτω άρθρο. Καλό θα ήταν να αποφύγετε τις πολλές ημερομηνίες, μιας και πρόκειται για μια σύντομη γνωριμία με τη ζωή και το έργο του μεγάλου καλλιτέχνη.

https://www.lifo.gr/articles/arts_articles/140968

Φρανθίσκο Γκόγια, ο ρομαντικός που δε χαρίστηκε στους μαϊκήνες

Σαν σήμερα, το 1828, πεθαίνει ο Ισπανός ζωγράφος που γλίτωσε τιμωρίες, αποκεφαλισμό και Ιερά Εξέταση χάρη στη σπουδαία τέχνη του. ΚΟΡΙΝΑ ΦΑΡΜΑΚΟΡΗ | 16.4.2017 | Πηγή: www.lifo.gr

«Ο Goya είναι ο πρώτος χαρακτήρας της ισπανικής ιστορίας της τέχνης και, χωρίς αμφιβολία, ένας από τους μεγαλύτερους της παγκόσμιας τέχνης».

Πηγή: <https://www.nationalgallery.gr/images/docs/books/goya.pdf>

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ (2008), GOYA ΧΑΡΑΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ, «Ο ύπνος της λογικής γεννά τέρατα» (επιμέλεια Μαριλένα Ζ. Κασσιμάτη). Ψηφιακές εκδόσεις της Εθνικής Πινακοθήκης.

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΓΚΟΓΙΑ, μια μικρή πρώτη επαφή

Κάντε μια επιλογή έργων του Φρανθίσκο Γκόγια ανάλογα με την ηλικία των μαθητών σας και προβάλετέ τα με προτζέκτορα.

Βρείτε έργα από το MUSEO DEL PRADO [εδώ](#):

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/artist/goya-y-lucientes-francisco-de/39568a17-81b5-4d6f-84fa-12db60780812>

Βρείτε έργα από το METROPOLITAN MUSEUM OF ART [εδώ](#):

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search#!?q=goya&perPage=20&searchField=All&sortBy=Relevance&offset=60&pageSize=0>

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ξεχωρίστε 2-3 από αυτά που έκαναν μεγαλύτερη εντύπωση στους μαθητές και συζητήστε μαζί τους για:

- Τι βλέπουν στην εικόνα.
- Αν κάτι τους φαίνεται γνώριμο και τι.
- Τα συναισθήματα που τους προκαλούν.
- Τις βασικές γραμμές των σχεδίων (μπορούν αν θέλουν να μισοκλείσουν και τα μάτια για να μπορέσουν να δουν τις πιο έντονες γραμμές).
- Τα χρώματα και τις τεχνικές που χρησιμοποιεί ο δημιουργός.
- Τους τίτλους που τα παιδιά θα έδιναν στα έργα.
- Τους τίτλους που έχουν αποδοθεί στα έργα σε σχέση με το περιεχόμενο.
- Τα μηνύματα που ενδεχομένως θέλει να δώσει ο δημιουργός.

***** Για τη δραστηριότητα αυτή μπορείτε να συνεργαστείτε με τον εκπαιδευτικό των εικαστικών. Η ειδική του γνώση θα δώσει μια βαθύτερη επικοινωνία των παιδιών με τα έργα.

Προτεινόμενα έργα

«Ο κολοσσός», λάδι σε καμβά, 1818 - 1825

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-colossus/2a678f69-fbdd-409c-8959-5c873f8feb82?searchid=0da94172-2b80-3e26-ed94-b92bda56758b>

«Οι Ξυλοπόδαροι», λάδι σε καμβά, 1791 - 1792

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/stilts/ddd97837-52bb-4f15-bd4d-68839c03779f>

«Η 2α Μαΐου 1808», λάδι σε καμβά, 1814

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-2nd-of-may-1808-in-madrid-or-the-fight/57dacf2e-5d10-4ded-85aa-9ff6f741f6b1>

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

«Η 3η Μαΐου 1808», λάδι σε καμβά, 1814

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/the-3rd-of-may-1808-in-madrid-or-the-executions/5e177409-2993-4240-97fb-847a02c6496c>

«Ο Κρόνος καταβροχθίζει τον γιο του», Μεικτή τεχνική, 1820 - 1823

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/saturn/18110a75-b0e7-430c-bc73-2a4d55893bd6>

«Άτροπος/ Οι Μοίρες» Μεικτή τεχνική, 1820 - 1823

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/atropos-or-the-fates/8c8672a8-953e-4c00-9d49-c97fd1ed203f>

«Αυτοπροσωπογραφία» λάδι σε καμβά, 1795

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/self-portrait/93d004b2-c4a6-428a-96fe-7c52b1283af7>

«Μέχρι τον προπάππο του» χαρακτικό, 1799

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/359901?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=goya&offset=140&rpp=20&pos=143>

«Η διαμάχη των γατών» λάδι σε καμβά, 1786

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/cats-fighting/2825df10-4b18-4763-bae8-37020028b31d?searchid=154ba041-15c6-30ee-41bb-8d201630299e>

Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει δει τα έργα και να προβάλει στους μαθητές εκείνα που ταιριάζουν στην ταυτότητα της τάξης του.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

«Ο Γίγαντας»

Προβάλετε την εικόνα του Γίγαντα από την εικονογράφηση του βιβλίου και συζητήστε μαζί τους για:

- Τι βλέπουν στην εικόνα.
- Αν κάτι τους φαίνεται γνώριμο και τι.
- Τα συναισθήματα που τους προκαλεί.
- Τις βασικές γραμμές των σχεδίων (μπορούν αν θέλουν να μισοκλείσουν και τα μάτια για να μπορέσουν να δουν τις πιο έντονες γραμμές).
- Τα χρώματα και τις τεχνικές που χρησιμοποιεί ο δημιουργός.
- Τι τίτλο θα έδιναν τα παιδιά στο έργο.
- Ποιος είναι ο πραγματικός τίτλος.
- Ποιο μήνυμα θέλει να δώσει ο δημιουργός.

Αν ο γίγαντας μιλούσε σε αυτή την εικόνα, τι θα έλεγε;

Οι μαθητές απαντούν ομαδικώς κοιτώντας τον πίνακα.

Οι απαντήσεις καταγράφονται στον πίνακα.

Ο εκπαιδευτικός βάζει στα παιδιά να ακούσουν τρία διαφορετικά μουσικά ακούσματα και τα παιδιά επιλέγουν αυτό που κατά τη γνώμη τους ταιριάζει στην εικόνα.

Η εικόνα δεν έχει χρώματα, εκτός από τους τόνους του μαύρου. Αν όμως τα παιδιά αποφάσιζαν να τη χρωματίσουν, ποια χρώματα θα έβαζαν στην εικόνα;

Οι μαθητές χωρίζονται σε 4 ομάδες και κάθε ομάδα στήνει μια ακίνητη εικόνα με τα σώματά τους, με αφορμή τον πίνακα. Στην εικόνα προσθέτει όποια στοιχεία, πρόσωπα, αντικείμενα κ.ά. θέλει.

- Οι υπόλοιποι προσπαθούν να διαβάσουν την ακίνητη εικόνα και να μαντέψουν τα υπόλοιπα στοιχεία.
- Η εικόνα μπορεί με την παρότρυνση του εκπαιδευτικού να αποκτήσει λόγο. Οι συμμετέχοντες φαντάζονται αυτά που θα έλεγαν τα στοιχεία που υποδύονται και τα εκφράζουν.

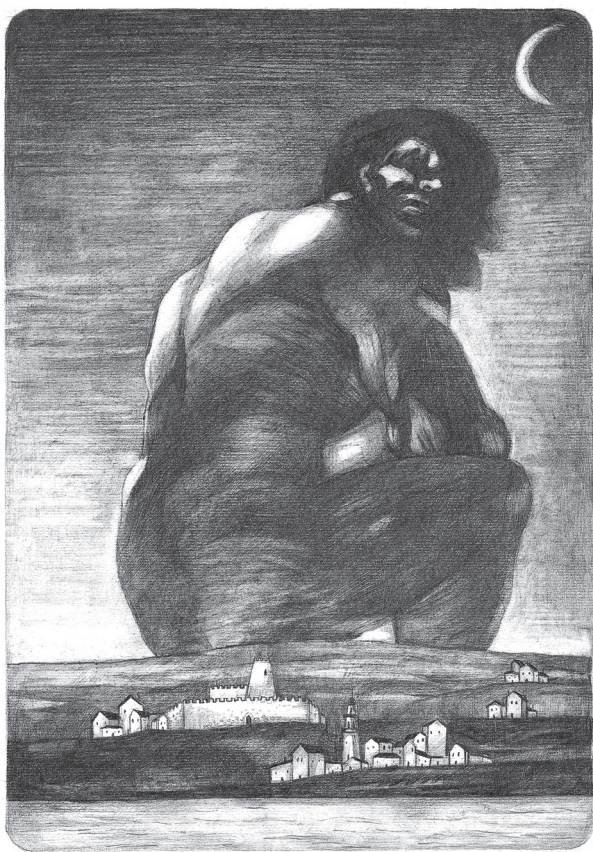

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Ο εκπαιδευτικός προβάλλοντας την εικόνα ζητάει από τα παιδιά να την παρατηρούν και διαβάζει το απόσπασμα του βιβλίου που τη συνοδεύει στη διπλανή σελίδα.

Στη συνέχεια συζητούν για το αν η εικόνα δημιούργησε το συναίσθημα που ήθελε το κείμενο να προκαλέσει και για το αν εικόνα και κείμενο λειτουργούν συνδυαστικά ή το καθένα μόνο του.

Προβάλετε την αυθεντική εικόνα του «Γίγαντα» δίπλα από εκείνη της εικονογράφησης του

βιβλίου και συζητήστε με τα παιδιά τις διαφορές και τις ομοιότητες.

**Εκτυπώσεις του χαρακτηριστικού έργου «Ο Γίγαντας» βρίσκονται στο MUSEO DEL PRADO στη Μαδρίτη. Δείτε το έργο στην ιστοσελίδα του «Metropolitan Museum», διαδικτυακά, μαζί με τους μαθητές σας, προβάλλοντας την παρακάτω διαδικασία εύρεσης σε όλα της τα στάδια:
www.metmuseum.org/ > art > The Met Collection > search: Giant Seated**

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Δώστε τους έτσι την πληροφορία ότι μπορούν και εκείνοι να ψάξουν για έργα καλλιτεχνών σε μουσεία του κόσμου.

Ή βρείτε το έργο [εδώ](#):

https://www.metmuseum.org/art/collection/search/334002?utm_source=Pinterest&utm_medium=pin&utm_campaign=powerofprints

Διαβάστε τα χαρακτηριστικά του έργου.

«Ο Γκόγια απέδειξε την ανεξαρτησία του από τις συμβάσεις του παρελθόντος, όχι μόνο στη ζωγραφική του, αλλά δημιούργησε πολλά χαρακτηριστικά με μια νέα τεχνική που ονομάζεται ακουατίντα και που επιτρέπει όχι μόνο τις γραμμές της οξυγραφίας, αλλά και τις φωτοσκιάσεις. Το πιο εντυπωσιακό στα χαρακτηριστικά του Γκόγια είναι ότι δε χρησιμοποιεί θέματα βιβλικά, ιστορικά, ηθογραφικά, αλλά τα περισσότερα είναι φανταστικά θέματα με μάγισσες και μυστηριώδη φαντάσματα. Μερικά θέματα αποτελούν τη βία και την καταπίεση που είχε συναντήσει ο Γκόγια στην Ισπανία και άλλα εκφράζουν τους προσωπικούς εφιάλτες του. Ο πίνακας "Ο γίγαντας" (1818) παριστάνει ένα από τα πιο βασανιστικά όνειρά του, τη μορφή ενός γίγαντα που κάθεται στην άκρη του κόσμου. Καταλαβαίνουμε το γιγάντιο μέγεθος από την κλίμακα του τοπίου στο πρώτο πλάνο, μια και ο γίγαντας κάνει τα σπίτια και τα κάστρα να μοιάζουν με απλές κουκκίδες. Το όραμα είναι σχεδιασμένο με καθαρό περίγραμμα σαν να ήταν εκ του φυσικού. Το τέρας κάθεται μέσα σε ένα φεγγαρόλουστο τοπίο, σαν ένας κακός εφιάλτης. Η σύνθεση αυτή συνοψίζει το αποτέλεσμα της απομάκρυνσης από την παράδοση, δηλαδή ότι ο καλλιτέχνης ήταν ελεύθερος να εκφράσει πάνω στο χαρτί τα προσωπικά του οράματα, μια ελευθερία που ως τότε ανήκε μόνο στους ποιητές».

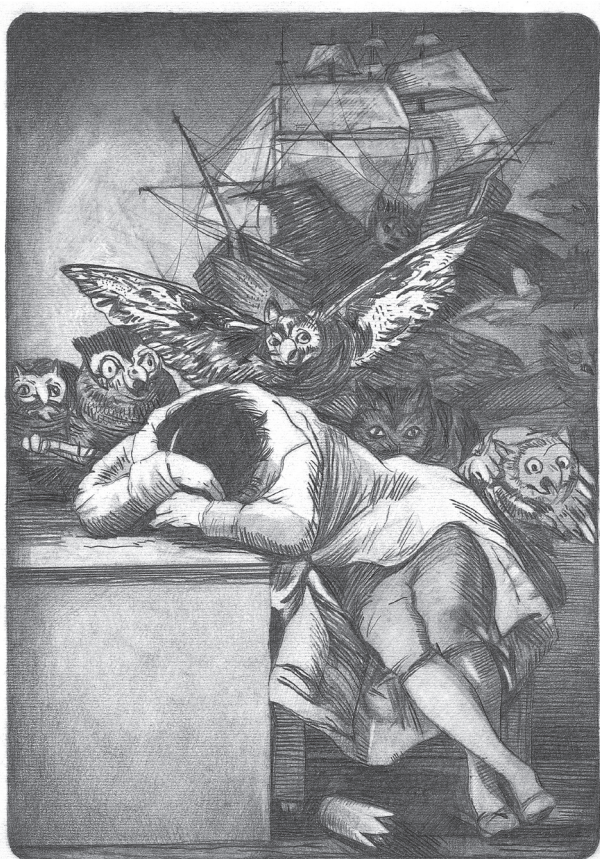
Πηγή: <http://www.artmag.gr/art-history/artists-faces/item/588-francisco-goya-y-lucientes> Francisco Goya Lucientes, Κατερίνα Ρουμπέκα, art.mag, Τρίτη, 09 Ιουνίου 2009

Β. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

«Ο Ύπνος της λογικής [που] γεννάει τέρατα»

Ακολουθήστε την ίδια διαδικασία όπως και με το έργο «Ο Γίγαντας»

Η πρώτη εκτύπωση του χαρακτηριστικού έργου «Ο Ύπνος της λογικής [που] γεννάει τέρατα» βρίσκεται στο METROPOLITAN MUSEUM OF ART της Νέας Υόρκης.

Επισκεφθείτε το έργο στο μουσείο, διαδικτυακά, μαζί με τους μαθητές σας, προβάλλοντας τη διαδικασία: <https://www.metmuseum.org/> > art > The Met Collection > search: The sleep of reason produces monsters

Δώστε τους έτσι την πληροφορία ότι μπορούν και εκείνοι να ψάξουν για έργα καλλιτεχνών σε μουσεία του κόσμου.

Ή βρείτε το έργο [εδώ](#):

<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/338473?searchField=All&sortBy=Relevance&ft=goya+monsters&offset=0&rpp=20&pos=3>

Διαβάστε τα χαρακτηριστικά του έργου.

«Ο ύπνος της λογικής γεννά τέρατα». Ο εμβληματικός αυτός τίτλος συνόδευε μια από τις πρώτες και πιο εύγλωπες εικόνες της σειράς χαλκογραφιών του Γκόγια που ονομάστηκαν από τον ίδιο τον δημιουργό τους «Καπρίτσια». Ένας άνδρας ντυμένος με ρούχα εποχής, ίσως ο ίδιος ο ζωγράφος, έχει ακουμπήσει πάνω στο γραφείο του, όπου βρίσκονται σκόρπια πινέλα και κοντυλοφόροι, και έχει παραδοθεί στον ύπνο. Ολόγουρά του φτερουγίζουν απειλητικές τερατώδεις νυχτερίδες, πουλιά με γαμψά ράμφη. Ένα απ' αυτά του έχει αρπάξει τα πινέλα του. Εικόνα και σχόλιο μας δίνουν το νήμα για να διεisdύσουμε όχι μόνο στον στοχαστικό και εφιαλτικό κόσμο του ζωγράφου αλλά και στην ταραχώδη ατμόσφαιρα μιας ολόκληρης εποχής που χαρακτηρίζεται από ιστορικές ανατροπές και αντιφάσεις.

Πηγή: <https://www.nationalgallery.gr/images/docs/books/goya.pdf> ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ (2008), GOYA ΧΑΡΑΚΤΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗΣ, «Ο ύπνος της λογικής γεννά τέρατα», σελ. 11 | (επιμέλεια: Μαριλένα Ζ. Κασσιμάτη). Ψηφιακές εκδόσεις της Εθνικής Πινακοθήκης.

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΣΤΟ ΕΝΑ ΤΟΥ ΠΟΔΙ ΦΟΡΑ ΚΑΛΑΠΟΔΙ

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

- Διάλογος • Καταιγισμός ιδεών • Χρήση διαδικτύου • Προβολή βίντεο • Προβολή εικόνων
- ◇ Ενσυναίσθηση ◇ Καλλιέργεια της αποδοχής του άλλου ◇ Ευαισθητοποίηση σε θέματα αναπηρίας
- ◇ Λεκτική επικοινωνία ◇ Ανάπτυξη επιχειρημάτων

«Η δαιμονοποίηση της εξωτερικής εμφάνισης των ανθρώπων, της παρεκκλίνουσας εμφάνισής τους από το αποδεκτό πρότυπο, οδήγησε στην απομόνωση, στην απουσία οποιασδήποτε πρωτοβουλίας βοήθειας, ένταξης, συμμετοχής τους στον οικογενειακό και κοινωνικό βίο. Μάλιστα ο σωματικά αποκλίνων ή ανάπηρος συχνά ήταν ο αρνητικός ήρωας μιας ιστορίας, κάποιος κουτοπόνηρος, τυχοδιώκτης ή χαμηλών ηθικών αξιών άνθρωπος».

Πηγή: [Άτομα με αναπηρία στα βιβλία για παιδιά και νέους: από την δαιμονοποίηση στην αποδοχή](https://www.elniplex.com),
www.elniplex.com , Απόστολος Πάππος, 02/12/2018

<https://www.elniplex.com/%ce%ac%cf%84%ce%bf%ce%bc%ce%b1-%ce%bc%ce%b5-%ce%b1%ce%bd%ce%b1%cf%80%ce%b7%cf%81%ce%af%ce%b1-%cf%83%cf%84%ce%b1-%ce%b2%ce%b9%ce%b2%ce%bb%ce%af%ce%b1-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%cf%80%ce%b1%ce%b9%ce%b4%ce%b9/>

**Διαβάστε τον διάλογο των παιδιών με τον καπετάνιο στις σελίδες 40-43
και συζητήστε για:**

- Την αντίδραση των παιδιών στη θέα του καλαποδιού
- Την αντίδραση του καπετάνιου στον φόβο των παιδιών απέναντι στη θέα του καλαποδιού
- Τα βασικά χαρακτηριστικά του καπετάνιου
- Τις κινητικές δυσκολίες του καπετάνιου
- Τη συναισθηματική αλλαγή των παιδιών μετά και την παρέμβαση της γυναίκας του καπετάνιου
- Πώς λέτε να καταφέρνει να κάνει τόσα πράγματα παρά το γεγονός ότι έχει ένα ξύλινο πόδι;
- Κατά τη συνάντησή τους ποια είναι η ανάγκη των παιδιών (ασφάλεια κ.ά.) και ποια η ανάγκη του καπετάνιου (αποδοχή κ.ά.).

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και διαβάζουν θεατρικά τον διάλογο προσπαθώντας να ανιχνεύσουν τη συναισθηματική φόρτιση των ηρώων.

**Ο καπετάνιος έχει καταφέρει να αναπληρώσει την αναπηρία του.
Πολλοί άνθρωποι το έχουν καταφέρει αυτό.**

Μπορούμε να δούμε τα παρακάτω βίντεο και να συζητήσουμε για τις δυνατότητες των ηρώων και τη σχέση τους με την αναπηρία.

*** Θα πρέπει να τα δει πρώτα ο εκπαιδευτικός πριν τα προβάλει.**

Παραολυμπιακοί αγώνες: <https://www.youtube.com/watch?v=mcdUsMULNzo> <https://www.youtube.com/watch?v=Deg0v1Xfxak>

Τρέιλερ: Πώς να εκπαιδεύσετε το δράκο σας 2
<https://www.youtube.com/watch?v=Deg0v1Xfxak>

Συγκρατούμε την ημερομηνία:
3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ – ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΗΜΕΡΑ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ
μάθετε περισσότερα εδώ: <https://psf.org.gr/et-5-newsdet-104.php>

B. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

ΤΑ ΠΛΟΙΑ

Προτεινόμενες τάξεις: Δ', Ε', Στ' Δημοτικού & Α' Γυμνασίου

- Διάλογος • Χρήση διαδικτύου • Προβολή βίντεο • Προβολή εικόνων • Έρευνα
- ◇ Γνωριμία με τα πλοία ◇ Αισθητική αγωγή ◇ Ανακάλυψη πληροφοριών

«Ως ιστιοφόρο χαρακτηρίζεται οποιοδήποτε σκάφος ή πλωτό ναυπήγημα για αποκλειστικό μέσο πρόωσης του έχει την αιολική ενέργεια (τον άνεμο) επί των ιστίων του (πανιά) τα οποία και φέρει, εξ ου και η ονομασία του. Αποτελεί τη 2η εξελικτική βασική κατηγορία τύπων πλοίων, μετά το "κωπήλατο" και πριν από το "μηχανοκίνητο" (ατμόπλοιο)».

«Η σπουδαιότερη διάκριση που γίνονταν τότε στα ιστιοφόρα ήταν ανάλογα με τον αριθμό των όρθιων ιστών τους (κοινώς κατάρτια, ή άρμπουρα) που έφεραν, μη λαμβάνοντας υπόψη τον πρόβολο. Έτσι αυτά διακρίνονταν σε: 1. μονόστηλα (κοινώς μονάρμπουρα), όσα έφεραν ένα κατάρτι 2. δίστηλα ή δίστηλα (κοινώς δικάταρτα), όσα έφεραν δύο κατάρτια 3. τρίστηλα ή τρίστηλα (κοινώς τρικάταρτα), όσα έφεραν τρία κατάρτια, και 4. πολυΐστηλα ή πολυκάταρτα (κοινώς πολυάρμπουρα), όσα έφεραν από τέσσερα μέχρι και επτά όρθιους ιστούς, τα οποία συνήθως εκτελούσαν υπερπόντια ναυσιπλοΐα».

Πηγή: [ΜΕΣΑ ΠΡΟΩΣΗΣ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ ΚΑΙ Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥΣ ΜΕ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ](#),

ΣΑΡΑΚΑΤΣΙΑΝΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ, ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ ΑΕΝ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ | www.maredu.gunet.gr

Οι Ψηλοκάραβοι είναι σκαριά μη πολεμικά. Αυτό μπορείτε να το ανακαλύψετε πολύ εύκολα παρατηρώντας τις εικόνες του βιβλίου (Δεν έχουν κανόνια ή άλλο οπλισμό, ή θέσεις για κανόνια).

Ο σχεδιασμός τους παραπέμπει σε πλοία του παρελθόντος.

Δείτε τα παρακάτω βίντεο και άρθρα με εικόνες ιστιοφόρων πλοίων και φανταστείτε τα στο λιμάνι της πολιτείας του βιβλίου. Στη συνέχεια συγκρίνετέ τα με εκείνα της εικονογράφησης του βιβλίου και παρατηρήστε ομοιότητες και διαφορές.

- **Η ελληνική πλεύση, από τα μονόξυλα μέχρι τα ιστιοφόρα**

Πηγή: elculture.gr | <https://www.elculture.gr/blog/article/%ce%b7-%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%b7%ce%bd%ce%b9%ce%ba%ce%ae-%cf%80%ce%bb%ce%b5%cf%8d%cf%83%ce%b7-%ce%b1%cf%80%cf%8c-%cf%84%ce%b1-%ce%bc%ce%bf%ce%bd%cf%8c%ce%be%cf%85%ce%bb%ce%b1-%ce%bc%ce%ad%cf%87%cf%81/>

- **Στόλος βγαλμένος από το παρελθόν, όταν η ακτή της Κορνούλης γέμισε με ιστορικά ιστιοφόρα**

Πηγή: iefimerida.gr

<https://www.iefimerida.gr/news/168506/%CF%83%CF%84%CF%8C%CE%BB%CE%BF%CF%82-%CE%B2%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%BF%CF%82-%CE%B1%CF%80%CF%8C-%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B5%CE%BB%CE%B8%CF%8C%CE%BD-%CE%BF%CF%84%CE%B1%CE%BD-%CE%B7-%CE%B1%CE%BA%CF%84%CE%AE-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA%CE%BF%CF%81%CE%BD%CE%BF%CF%85%CE%AC%CE%BB%CE%B7%CF%82-%CE%B3%CE%AD%CE%BC%CE%B9%CF%83%CE%B5-%CE%BC%CE%B5-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%BF%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AC-%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9-%CE%BF%CF%86%CF%8C%CF%81%CE%B1>

- **Ιστιοφόρο του 19ου αιώνα στον Πειραιά**

Πηγή: <https://kanaliena.gr/>

- **Tall Ships Erie 2019** https://www.youtube.com/watch?v=eZd_AvsCmo4

- **The age of sail** | <https://gr.pinterest.com/pin/4011087155406268/>